

Duray Miklós

Duray Miklós (Losonc, 1945. július 18. –) szlovákiai magyar politikus, író és egyetemi tanár. Eredeti foglalkozása szerint geológus.

Szakmai pályája

Magyar tannyelvű iskolákba járt, Losoncon alapiskolába, majd Füleken középiskolába. Érettségi után 1962-1963-ban munkásként dolgozott.

1963 és 1971 közt a pozsonyi Comenius Egyetemen tanult és általános geológusi diplomát szerzett. Egyetemi tanulmányait a Prágai tavasz eseményei közepette megszakította (1965-től aktívan politizált). 1972 és 1973 között a pozsonyi Talajtani és Növénytáp Kutató Intézet tudományos segédkutatója, 1973 és 1977 között a Szlovák Tudományos Akadémia Geológiai Intézetének ösztöndíjasa. A következő tizenkét évben a Doprastav híd- és közút építő állami vállalatnál dolgozott geológusként. 1988 és 1989-ben az Indiana University of Pennsylvania vendégtanára volt, a kommunizmus bukása után azonban visszatért Szlovákiába és a politikai pályára lépett.

Politikai pályája

Politikusi pályája a kommunista rendszer idején indult, publikációs tiltások, rendőrségi zaklatás, letartóztatások kísérik. Duray a csehszlovák kommunista rezsim egyik nemzetközileg legismertebb ellenzéki politikusává vált.

A Prágai Tavasz bukásáig

Politizálni a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Egyesületének (Csemadok, ma Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség) tagjaként kezdett, amelynek 1966-ban központi bizottsági tagjává, 1968-ban egy évig elnökségi tagjává vált.

A pozsonyi magyar főiskolások és egyetemisták József Attila Ifjúsági Klubjának elnöke volt 1965 és 1968 közt, ezekben az években a hivatalos hatalomtól független Nyári Ifjúsági

Találkozók egyik szervezője is volt, 1968-ban pedig megalapította az ugyancsak független, ifjúsági klubokat koordináló Módszertani Csoportot. Ugyanebben az évben alapítja és vezeti a csehszlovákiai Magyar Ifjúsági Szövetséget (MISZ), amelyet a következő év novemberében a belügyminisztérium betiltott.

Duray 1969 végén lemondott a Csemadokban viselt tisztségeiről. A következő évben a szervezetből is kizárták, megtiltották számára a politizálást és a publikálást. Hatéves szünet következett.

A Charta 77 korszaka

Duray 1977-től tért vissza a közéletbe. Előadásokat tartott magyar egyetemistáknak és vitába szállt a Charta 77-et bíráló értelmiségiekkel.

Aktív részvétele a magyar kisebbségnek az asszimilációs intézkedések elleni politikájában 1978-tól kezdődött, amikor megalapította a többek közt a magyar iskolák tervezett felszámolása ellen tiltakozó Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottságát és ennek 1989 decemberéig szóvivője lett.

1979-ben részt vett a Bibó-émlékkönyv megírásában és felesége közvetítésével kapcsolatba került a Charta 77-tel.

A következő években megfigyelték, kihallgatták, megtiltották, hogy külföldre utazzon és többször tartottak nála házkutatást. 1982-ben megvádolták az államrend felforgatásával és 1982. november 10-én letartóztatták.^[1] 1983 elején még vizsgálati fogságban volt. Mellette foglalt állást a Charta 77 és a Magyar Írók Szövetségének egy része. Külföldi nyomásra felfüggesztették a perét.

Még ugyanebben az évben aláírta a Charta 77 polgárjogi nyilatkozatát. A következő évben ismét letartóztatták. Emiatt tiltakozott többek közt az Amnesty International és a PEN Club amerikai tagozata.

Tizenöt hónapos fogva tartás után szabadon engedték, a rendőrségi zaklatások azonban ezután is folytatódtak, mert Duray nem hagyott fel az ellenzéki politizálással, többek közt részt vett a Charta 77 szóvivői testületének munkájában is.

1988-ban a magyar demokratikus ellenzék létrehozta Szabad Kezdeményezések Hálózata tagja lett annak párttá (SZDSZ) alakulásáig. Előadást tartott az MDF egyik fórumán is a Jurta Színházban.

Ugyanebben az évben a bécsi EBEÉ utóértekezlet amerikai delegációjának nyomására visszakapta útlevelét és kiutazási engedélyt kapott. A Pennsylvanai Egyetem (University of Pennsylvania) meghívására feleségével az Egyesült Államokba utaztak. A meghívás a geológusnak szólt, de az egyetemen politológiával foglalkozott. Szakmailag Chászár Ede politológia professzor, anyagilag a Hungarian Human Rights Foundation és Soros György támogatta.

1989-ben az amerikai ügyvédek emberjogi szervezetének közbenjárásával nagy nehezen engedélyt kapott a hazautazásra. Decemberben már a kommunista rezsim bukása után felálló új csehszlovák kormány miniszterjelöltje volt, de a tárgyaláson Csehszlovákia Kommunista Pártját képviselő Marian Čalfa, későbbi kormányfő körének vétőjára a jelöltek közül egyedülként mégsem vált a kormány tagjává.

1990 után[

1990-ben pártot alapít Együttélés Politikai Mozgalom néven, amelynek elnöke marad a Magyar Koalíció Pártja (MKP) megalakulásáig 1998-ban.

Az első csehszlovák demokratikus parlamenti választáson 1990. májusában országos méretben a második legnagyobb támogatottságot élvező politikus. Politikai ellenfelei nacionalizmussal vádolják, miközben az Együttélés a különböző etnikumok közösségi

érdekeinek védelmét vállaló mozgalomként hamarosan a Liberális Internacionáléhoz csatlakozik. E szervezet egyik alelnöke 1998-ig Duray Miklós.

1994-ben újraválasztották, immár a szlovákiai parlamentbe.

1994-1996 között a Magyar Koalíció parlamenti frakciójának elnöke volt.

1999-2007 között a Magyar Koalíció Pártjának ügyvezető alelnöke volt, 2007-ben az MKP megszüntette ezt a tisztséget.

2007-2010 között a Magyar Koalíció Pártjának stratégiai alelnöke volt.

A 2010-es szlovákiai parlamenti választáson az MKP nem jutott be a parlamentbe, így képviselői mandátuma megszűnt. Ezt követően bejelentette, hogy korára való tekintettel visszavonul az aktív politizálástól és lemond az MKP-ban betöltött tisztségéről.^[3]

2010-től a Nyugat-magyarországi Egyetemen oktat politológiát.^[4]

Díjai, elismerései:

- Kőrösi Csoma Sándor-díj (1986)
- Bethlen Gábor-díj (1988)
- Magyar Örökség díj (2000)
- A Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztje (2001)
- Magyar Művészetért-díj (2002)
- Szent István-díj (2003)
- Magyar Szabadságért díj (2005)

Könyvei

- Kutyszerítő I. (Püski-Corvin, New York, 1982)
- Tegnap alighanem bolondgombát etettek velünk (Framo Publishing, Chicago, 1983)
- Kutyszerítő II. (Püski-Corvin, New York, 1989)
- Kettős elnyomásban (Püski-Corvin&HHRF, New York, 1989)
- Kettős elnyomásban – bővített kiadás (Madách-Posonium, Pozsony, 1993)
- Csillagszilánk és tövistörek (Madách-Posonium, Pozsony, 1993)
- Önrendelkezési kísérleteink (Méry Ratio, Somorja, 1999)
- Változások küszöbén (Osiris, Budapest, 2000)
- Hazától a nemzetig. A kárpát-medencei magyarság helyzete és esélyei. Cikkek, elemzések, beszédek és interjúk, 1990-2004; 2. kiad.; Méry ratio, Somorja, 2005
- Ne félj, csak higgy! Beszédek és értekezések, 2004-2005; Szabad Tér, Bp., 2005
- Csillagszilánk és tövistörek. Cérna Géza meséi; 2. átd. kiad.; Méry Ratio, Somorja, 2006
- Összefonódó ujjak. Duray Miklóssal beszélget Benkei Ildikó; Kairosz, Bp., 2006 (Magyarnak lenni)
- Riadó! Vágják alattunk a fát! Beszédek és értekezések, 2005-2006; Szabad Tér, Bp., 2006
- Volt egyszer egy... .. egy lesz egyszer? Válogatott írások; Balaton Akadémia, Keszthely, 2008 (Szent György könyvek)
- A megvalósult elképzelhetetlen. Válogatás az 1986-2010 közötti időben, a trianoni békediktátum okán született írásokból; Trianon Kutatóintézet, Bp., 2010
- Együttműködési lehetőségek a Kárpátok térségében; szerk. Duray Miklós, Kulcsár László, Szász Jenő; Nemzetstratégiai Kutatóintézet–NYME, Sopron–Bp., 2016 (Kárpát-haza napló)

Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Duray_Miklós